

De passiedemper

Telematica Instituut, 15 september 2004

Bosch en Duin, innovatiesessie Telematica Instituut. Overvol zaaltje, zo'n vijftig mensen uit de ICT-sector die een middag nadenken over innovatie. Leuke sprekers gaan me voor: Fred van Dewal van ING, Foppe de Haan van Economische Zaken en Jeff Gaspersz van Nyenrode. Zelf hou ik een verhaal over de vraag hoe we in Nederland weer kunnen leren om te dromen en aan die dromen vast te houden.

Het verhaal begint met een eigen ervaring, toen ik bijna twintig jaar geleden voorzitter werd van de Jonge Socialisten, de jongerenorganisatie van de PvdA, in Amsterdam. Mijn studie Milieuhygiene in Wageningen had ik ingeruild voor Politicologie in Amsterdam, omdat ik de maatschappelijke oorzaken van het milieuvraagstuk beter wilde begrijpen. En ik wilde me er ook actief politiek mee bemoeien, dus vandaar de JS.

Al snel ging ik helemaal op in mijn werkzaamheden als voorzitter. Want het ging niet goed met de landelijke JS. Voordat ik het wist was ik samen met een paar andere afdelingsvoorzitters bezig om een crisis te veroorzaken en te zorgen dat het bestuur af zou treden.

Drie maanden lang was ik aan het lobbyen: voortdurend bellen, geheime vergaderingen, kroegmeetings. De climax was op het landelijke congres dat in de jeugdherberg van Elst werd gehouden in een weekend. Aan de start van de vergadering diende ik namens een groot aantal afdelingen een motie van wantrouwen in. Die werd aangenomen. Het was een groot succes: het bestuur trad af.

En toen? Niemand van ons had nagedacht over de vraag wat daarna, hoe bizar dat misschien ook lijkt. Geleidelijk aan was het een volstrekt destructieve actie geworden, zonder enig idee hoe het anders en beter kon. Met als resultaat dat een groepje oud-bestuurders - die zichzelf inmiddels een betaalde baan hadden bezorgd als beleidsmedewerkers van de JS - een coupe pleegden en vriendjes van hen naar voren schoven als het nieuwe bestuur. Van de regen in de drup.

De dagen erna logeerde ik bij een vriendin. Op de ochtend na het congres maakte ik koffie en ging de krant lezen om te kijken of de nationale media iets over de crisis in de JS te melden had. Het probleem was alleen dat ik niet meer kon lezen. Ik kon de letters wel zien, maar geen woorden meer maken. Ik schrok me helemaal wild, ik had mezelf in drie maanden flink overspannen gemaakt. Het duurde drie dagen voordat ik weer kon lezen. Ik heb mezelf toen beloofd dat ik mezelf nooit weer zo over de kop zou draaien en dat is gelukt.

Nu, jaren later, realiseer ik me wat er toen gebeurd is: ik was m'n droom kwijt geraakt. Het spel om de macht werd belangrijker dan mijn ideaal. Mijn droom van een duurzame samenleving had het verloren van de heimelijke ambitie om

misschien wel een belangrijk politicus te worden, de wil om van anderen te winnen.

Mooie dingen komen alleen tot stand als mensen hun dromen vasthouden, als ze om de goede redenen hun dingen doen. En de vragen waar ik mee zit zijn:

- Hoe maak je ruimte voor dromen, voor grensverleggende en risicovolle innovaties, in een omgeving die gefixeerd is op de volgende kwartaalcijfers of de volgende rapportage van de rekenkamer?
- Wat zijn de dromen die de Nederlandse ICT-sector heeft voor Nederland?

Een paar voorbeelden van het belang van dromen:

- Martin Luther King die op 28 August 1963 in Washington zijn speech geeft voor een rechtvaardig Amerika: "I have a dream"
- Kennedy die z'n 'Man on the moon'-speech geeft (lees of luister hier)
- De vorming van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Mooi overigens die naam, toen draaide welvaart om kolen en staal, nu zouden we waarschijnlijk de Europese Gemeenschap voor kennis en innovatie oprichten. Maar de droom was: geen oorlog meer in Europa, en die droom heeft gewerkt.

Enzovoorts. Dromen werken. Ik heb alleen vaak het gevoel dat we in Nederland met z'n allen wel heel snel onze dromen inleveren voor redelijkheid, dat we nog voordat we begonnen zijn met onze droom te realiseren we als aansturen op een compromis. Onze cultuur werkt als een passiedemper, en dat kan volgens mij nooit de bedoeling zijn.